

YOSH KADRLARDA YETAKCHILIK VA BOSHQARUVCHILIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR

Ataxanov Izzatbek Ergash o'g'li, Maktab menejmenti 1- kurs talabasi.
Ilmiy raxbar. Usmonov A. J. Maktab menejmenti kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada yosh kadrlarda boshqaruvchilik, liderlik va yetakchilik ko'nikmalarini shakllantirishda axloqiy tamoyillarning ustuvorligiga erishish va yosh rahbar kadrlarning boshqaruv salohiyatini yuksaltirish ko'zda tutilgan.

Kalit so'zlar: Lider, boshqaruvchi, kadr, strategik maqsad, islohot, adolatparvar hukmdor, pirovard.

Mamlakatimiz o'z oldiga qo'ygan strategik maqsadlariga erishishi salohiyatli rahbar kadrlar tayyorlash masalasi bilan uzviy bog'liq hisoblanadi. Bugungi kunda boshqaruv madaniyati, yosh kadrlarning yetakchilik salohiyatini yuksaltirish, bu jarayonda xalqimizga xos axloqiy qadriyatlarga murojaat qilish mavjud boshqaruv talim tizimi oldiga qo'yilgan zamon talabidir. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning hozirgi bosqichida davlat boshqaruvi organlarining rahbar xodimlariga qo'yayotgan talablariga va ularning mazmun-mohiyatiga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Boshqaruv jarayonida yosh rahbarlarning faoliyati davomida milliy, umuminsoniy va axloqiy qadriyatlarga asoslanish negizida insonlarning erkinligi va huquqlarini hurmat qilish hissi mujassam etgan. Bu esa pirovardida ularning baxtli bo'lishi, hayotda o'z o'rniga ega ekanligini har doim his etib yashashini anglashiga sabab bo'luvchi muhim omillaridan biri sanaladi. Qanday vaziyat bo'lmasin, boshqaruvda rahbarlarning vakolatlaridan noo'rin foydalangani, tazyiq, qo'pollik, zo'ravonlik, majburlash, o'z vakolati doirasida qo'rqitish, o'z xodimlarini va murojaat bilan kelgan fuqarolarni kamsitish, haqoratlash kabi g'ayriaxloqiy illatlarni o'ziga kasb qilib olgan rahbarlar ham afsuski yo'q emas. Bunday rahbarlarning olib borayotgan faoliyatini esa oqlab bo'lmaydi.

Boshqaruvda rahbar kadrlarning bilimi va axloqiy salohiyati juda muhim o'rin egallaydi. Jamoani adolatli boshqarish odobi rahbarlarning ish faoliyatida katta ahamiyatga ega hisoblanadi. Odob rahbarni aql va axloq egasi bo'lishga, vijdonli, or-nomusli, sof ko'ngilli, bo'lishga da'vat etadi. Tarixga murojaat qiladigan bo'lsak, bir qator sharq adabiyotlarida adolatparvar hukmdorlar to'g'risidagi qarashlar va turfa xil munosabatlarni ko'rishimiz mumkin. Allomalar ularning boshqaruvdagi axloqiy, diniy, umuminsoniy tamoyillariga qanchalik sodiqligi xususida so'z yuritganlar. Masalan: "Iskandarnoma" dostonida Nizomiy Ganjaviy o'zining odil va ma'rifatli shoh, komil inson, adolatparvar hukmdor, ideal jamiyat haqidagi orzularini Iskandar obrazi va hayoliy tasvirlar orqali ifodalagan. Bugungi kunda O'zbekistondagi yosh kadrlarda boshqaruv va yetakchilik ko'nikmalari va salohiyatini yuksaltirish bo'yicha ko'plab oliy o'quv yurtlarida "Boshqaruv ko'nikmalari va yetakchilik mahoratini rivojlantirish" kafedralari tashkil qilingan. Asosiy maqsadi tinglovchilarga boshqaruv nazariyasi,

uning psixologik asoslari, boshqaruv va rahbarlikning o'ziga xos jihatlari, tashabbuskorlik va shaxsiy yetakchilik fazilatlarini rivojlantirish, shuningdek, ularda tizimli tahlil, strategik rejalashtirish, mantiqiy fikrlash, strategik qarorlarni qabul qilish, inson kapitalini boshqarish, moliyaviy savodxonlik bo'yicha chuqur bilim berish hamda mazkur sohada ilmiy izlanishlar olib borishdan iborat. Shuningdek, kafedrada institutning umumiy maqsad va vazifalaridan kelib chiqib, bir yoki bir necha turdosh fanlar bo'yicha o'quv, uslubiy, ilmiy-uslubiy, ilmiy-tadqiqot ishlari amalga oshiriladi, davlat hokimiyati, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, jamoat tashkilotlarining istiqbolli yosh kadrlarini tayyorlash kurslariga akademik yordam beriladi hamda tashkiliy, ma'naviy-ma'rifiy va boshqa tarbiyaviy ishlar olib boriladi.

Kafedraning maqsadidan kelib chiqib quydagi asosiy vazifalar belgilangan:

- Yuksak ma'naviy va axloqiy talablarga javob beruvchi, yuqori malakali va chuqur kasbiy bilimlarga ega bo'lgan raqobatdosh boshqaruv kadrlarni tayyorlash;

- Boshqaruv, ijtimoiy psixologiya va sotsiologiya yo'nalishlari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni olib boorish;

- O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi tomonidan tavsiya etilgan davlat hokimiyati, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, jamoat tashkilotlarining yosh istiqbolli kadrlari uchun o'quv kurslarini tashkil etish;

- "Boshqaruv ko'nikmalari va yetakchilik mahoratini rivojlantirish" kafedrasida "Yoshlarga oid davlat siyosati", "Yoshlar o'rtasida kuzatilayotgan muammolar va ularni bartaraf etish texnologiyasi", "Yoshlarda tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish", "Fuqarolik jamiyati asoslari", "Davlatning iqtisodiy siyosati", "Moliyaviy savodxonlik", "Tizimli taxlil", "Boshqaruv psixologiyasi", "Boshqaruv sotsiologiyasi", "Rahbar shaxsi va rahbarlik uslublari", "Liderlik psixologiyasi", "Ommaviy muloqot va notiqlik mahorati", "Zamonaviy boshqaruv asoslari", "Strategik boshqaruv", "Inson resurslarini boshqarish" va "Loyiha boshqaruvi asoslari" o'quv kurslaridan mashg'ulotlar olib boriladi.

Mutaxassislar tomonidan qayd etilishicha, bugungi kunda mamlakatimizda o'zining shaxsiy fikri, prinsiplari va sohaga yangicha yondashuvi bo'lgan yosh rahbar kadrlarni mas'uliyatli lavozimlarga tayinlashga alohida e'tibor qaratilyapti. Xalqimizning katta qismi, ya'ni 17 million aholisini aynan yoshlar tashkil etishi ham, zamonaviy yetakchilardan har tomonlama bilimli va tashabbuskor, eng avvalo, o'z ishiga nisbatan fidokorona yondashuvni talab etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Botirov Bakhtiyor Fayzullaevich, & Usmanov Azamat Juraboevich. (2020). MELON IN UZBEKISTAN - ECONOMIC EFFECTIVENESS OF INTRODUCTION OF "MELON, WATERMELON SYRUP", "WATERMELON HONEY", "MANGO" BEVERAGE FROM WATERMELONS. INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION, 1(4), 136-138. Retrieved from <http://summusjournals.uz/index.php/ijdiie/article/view/325>

2. Usmanov, A. (2020). ЎЗБЕКИСТОН БЕТАКРОР ТУРИСТИК МАМЛАКАТ: ТАРИХИЙ ДАЛИЛЛАР, ИМКОНИЯТ ВА ИСТИҚБОЛ 27-32

- bet. Архив Научных Публикаций JSPI, 1(13), 1–143. извлечено от https://science.i-edu.uz/index.php/archive_jspi/article/view/3415
3. B. F. Botirov, J. Usmonov, & R. I. Ablyakimova. (2021). Organization Of Tourism Services In Uzbekistan Based On The Combination Of National Styles And Modern Innovations . INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND CURRENT RESEARCH CONFERENCES, 53–57. Retrieved from <https://usajournalshub.com/conferences/index.php/iscrc/article/view/66>
4. Usmonov, AJ (2021). Iqtisodiy ta'limning tarbiyaviy ahamiyati. American Journal of Social Science and Education Innovations , 3 (01), 105-109. <https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume03Issue01-20>
5. Ablyakimova, R. (2020). VIEW AND THEORIES ON FACTORS INFLUENCING MANAGEMENT DECISION-MAKING. Архив Научных Публикаций JSPI, 11(1). извлечено от https://science.i-edu.uz/index.php/archive_jspi/article/view/1052
6. Alimova, Q. (2021). ZAMONAVIY MENEJER FAOLIYATI. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 1(1). извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/920>
7. Alimova Kunduz Oybek qizi, & Toshboyeva Hulkar Mirzaboy qizi. (2021). ISSUES OF ETHICS AND ETHICS IN THE CHILDHOOD OF HAZRAT SHAIKH MUHAMMAD SADIQ MUHAMMAD YUSUF. JournalNX - A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, 93–95. Retrieved from <https://repo.journalnx.com/index.php/nx/article/view/1227>
8. Alimova, Q. (2021). TA'LIM TIZIMIDA INNOVATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISH. Jizzax innovatsion ta'limi , 1 (1). <https://ruslit.jspi.uz/index.php/education/article/view/564>
9. Alimova, Q. (2021). УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ. Джизакское инновационное образование, 1(1). извлечено от <https://education.jspi.uz/index.php/education/article/view/564>
10. Alimova, Q. (2020). Farzand tarbiyalashda ota-onalarning asosiy xatolari. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 1(1). извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/436>
11. Alimova Kunduz Oybek qizi, & Nazarov Toshpolat Boshbek ogli. (2020). WAYS TO ACHIEVE SUCCESS IN EDUCATION. INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION, 1(4), 204-205. Retrieved from